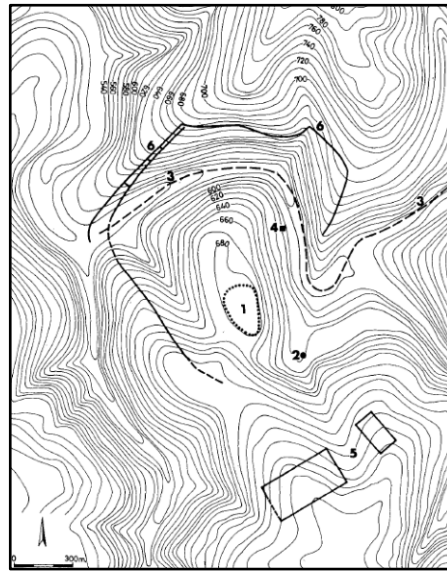

”שני נחלים יש בבקעת ידים”

(גיטין נז, א)

”תניא רבי אליעזר הגדול אומר, שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים פים ואחד דם. בפתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרפיהן עדמן של ישראל בלא זבל” (גיטין נז, א).

עיר היושבת על פרשת המים של שלוחה – יש לה שני כיווני זרימה. מצודת ביתר הייתה ממוקמת על פרשת המים של שלוחה זו (ראו מפה באיור 67), ולכן הגמרא אומרת אחד מושך אילך ואחד מושך אילך. בעניין הספיקה ספיקת הדם של הרוגי ביתר הייתה שליש מספיקת הנגר הכללית. הגמרא (שם) אומרת כי דם חללי ביתר דישן את השטחים החקלאיים לשבע שנים.

איור 67: מפת ביתר בשנת 135 לספירה.

1. מצודת ביתר; 2. המעיין; 3. הדרך הרומית;
  4. אבן מייל רומית; 5. מחנות רומים; 6. חומת המצור הרומית
- (אוסישקין, 2008, עמ' 108)

מקורות

אוסישקין, ד' (2008). חפירת בדיקה בביתר, מעוזו האחרון של בר כוכבא. קדמוניות, 41(136), 108-112.